

Att göra.

Handlingsplan

Kompetensförsörjning

Länsstyrelsen
Västernorrland

R.U.S.
REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI
FRÅMTID VÄSTERNORRLAND 2020

Diarienummer: 301-8674-15

Tryck: Länsstyrelsen Västernorrland, Härnösand 2016

Denna handlingsplan går att få i alternativt format.

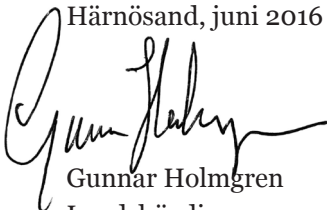
Förord

Kompetensfrågor och kompetensförsörjning är centrala delar i det regionala tillväxtarbetet. En god kompetensförsörjning är nödvändig för företagens tillväxt och konkurrenskraft och skapar förutsättningar för en växande marknad i Västernorrland. Att länets elever når skolans mål och att få fler att välja högre utbildning är avgörande för att regionen ska växa och utvecklas. Matchning, att fler väljer en utbildning som är efterfrågad i regionen, är en annan prioriterad fråga för länet att satsa på. Förutsättningarna för detta skapas genom att utbildningsaktörer, offentliga verksamheter och privata arbetsgivare samarbetar och samverkar.

Handlingsplanen för kompetensförsörjning utgår från målen i Västernorrlands regionala utvecklingsstrategi 2011-2020 inom fokusområdet Kompetens som drivkraft. Fokus ligger på de områden där samhandling är viktig för att uppnå målen. Handlingsplanen konkretiserar den regionala utvecklingsstrategin och går från ord till handling i länsgemensamma prioriteringar. Handlingsplanen är framtagen för att skapa förutsättningar för kompetensförsörjningen i länet och kan användas som ett verktyg för att underlätta samverkan och samhandling. Handlingsplanen kommer att vara vägledande för prioriteringen av projekt från de regionala tillväxtmedlen.

Samverkan mellan aktörer på lokal och regional nivå är centralt för att nå de mål som finns uppsatta fram till år 2020 i länets regionala utvecklingsstrategi. Ett brett samarbete har genomsyrat hela processen med att ta fram länets handlingsplan för kompetensförsörjning. En regional utvecklingsgrupp bestående av regionala aktörer har varit en viktig och värdefull avstämnings- och förankringsyta för arbetet med handlingsplanen, och länsstyrelsens ambition är att samverkan ska utvecklas ytterligare.

Härnösand, juni 2016

Gunnar Holmgren
Landshövding

Inledning

Utmaningar och möjligheter

Arbetskrafts- och kompetensförsörjning är en av de viktigaste tillväxtfrågorna – för individer, arbetsgivare och därmed länets utveckling. Utvecklingsarbetet inom området bedrivs utifrån de utmaningar länet står inför och förhoppningen är att alla aktörer kraftsamlar för att genomföra åtgärder så att behoven av kompetensförsörjning kan mötas.

Utgångspunkterna för handlingsplanen är de utmaningar som har identifierats i den regionala utvecklingsstrategin, prognoser, statistik och analyser som tagits fram i samband med utarbetande av regionalt program för Regionalfonden och den regionala handlingsplanen för Socialfonden samt i olika forum i länet.

Kompetenskraven i arbetslivet ökar, och flera branscher uppger att de flesta yrken kräver någon form av eftergymnasial kompetens. Den offentliga sektorn har stora rekryteringsproblem och det är brist på flera nyckelkompetenser. Men också många företag uppger att de har svårigheter att rekrytera rätt kompetens.

Demografi och geografi

Västernorrland står inför stora utmaningar men också stora möjligheter när det gäller kompetensförsörjningen. Den yrkesaktiva andelen av befolkningen är väsentligt lägre än riksgenomsnittet, och utgör mindre än 60 procent av länets befolkning. Andelen krymper dessutom för varje år. Mindre än 10 procent av befolkningen utgörs av personer födda utanför Sverige, vilket är hälften så mycket som riksgenomsnittet. Det finns alltså en möjlighet att genom en ökning av andelen utrikesfödda också öka arbetskraftsutbudet. Åtgärder för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden för utrikesfödda blir därför mycket viktiga. Detta kräver samverkan av flera aktörer på arbetsmarknaden, exempelvis mellan Arbetsförmedlingen, kommuner, näringsliv och andra myndigheter.

Arbetspendling medför en ökad rörlighet på arbetsmarknaden och bidrar till att lösa kompetensbrister. Det finns möjligheter med såväl in- som utpendling som kan utvecklas ytterligare. Inpendling medför att kompetensbehov kan täckas, och utpendling ger ökade möjligheter att bo kvar och därmed höja skatteunderlaget i länet. Insatser för ökad rörlighet på arbetsmarknaden är därför angelägna.

Höj utbildningsnivån

Andelen med eftergymnasial utbildning i Västernorrland är lägre än riksgenomsnittet, med stora skillnader mellan könen och kommunerna. Utbildningsnivån är avgörande för såväl möjligheterna för individen att få ett

arbete som för regionens kompetensförsörjning. Inom de närmaste åren väntas stora pensionsavgångar i flera av de större branscherna i länet. En fjärdedel av regionens arbetsgivare kräver att de som nyanställs har högre utbildningsnivå än de som lämnar arbetsmarknaden för pension. För att klara kompetensförsörjningen måste utbildningsnivån höjas, framför allt är det viktigt att fler elever fullföljer gymnasiet. Det är också viktigt att fler elever, både ungdoms- och vuxenstuderande, väljer gymnasiets yrkesprogram, särskilt utbildningar inom vård- och omsorg, barn och fritid samt teknik.

Inkludera fler i arbetskraften

Tillgång till och utbud av arbetskraft styrs av befolkningsutveckling och åldersstruktur men också av hur väl en region lyckas utbilda och inkludera arbetskraften. I Västernorrland står en stor andel av arbetskraftsutbudet utanför arbetslivet, särskilt unga och utrikesfödda. Västernorrland har också ett högre ohälsotal än riket, vilket sammantaget betyder att en större andel av arbetskraften inte deltar i arbetslivet än i riket. Arbetslösheten bland unga har minskat, men arbetslösheten bland unga i länet är fortsatt betydligt högre än för riket. Störst är skillnaden mellan förgymnasialt utbildade och de som har en gymnasieutbildning. Att slutföra sin gymnasieutbildning minskar alltså riskerna för arbetslöshet kraftigt. Även arbetslösheten bland utrikes födda är mycket högre än för riket. Över en tredjedel av de utrikes födda i länet är arbetslösa, vilket kan jämföras med en femtedel för riket. Insatser för att öka inkluderingen i arbetslivet är följaktligen mycket angelägna för att klara kompetensförsörjningen.

Förbättra matchningen och motverka den könssegregerade arbetsmarknaden

Matchningen mellan arbetsgivarnas kompetenskrav och arbetskraftsutbudets utbildning är en utmaning. Trots arbetslöshet och tillgänglig arbetskraft har många arbetsgivare svårt att hitta rätt kompetens, vilket brukar kallas matchningsproblematik. Det finns flera förklaringar till detta. En är den starkt könssegregerade arbetsmarknaden som ger en mindre bas för rekrytering och kompetens samt mindre erfarenhetsutbyte. Att utbildningar inte finns i länet och att branscher inte upplevs attraktiva är andra förklaringar. En delförklaring kan också vara bristande kunskap om såväl utbildningar som om arbetsmarknaden. Strukturer för att stödja matchningen inom många områden behöver därför utvecklas. Att bryta könsstereotypa utbildningsval och att stärka samverkan mellan skola och arbetsliv är viktiga åtgärder i arbetet.

Regionala utvecklingsstrategin - RUS

Västernorrlands regionala utvecklingsstrategi (RUS) anger de länsgemensamma målen för perioden 2011-2020. Att arbeta fram konkreta handlingsplaner inom olika områden utifrån den regionala utvecklingsstrategin är ett nytt arbetssätt. Det görs för att tydliggöra vilka insatser som krävs för att uppnå målsättningarna i den regionala utvecklingsstrategin. Utöver handlingsplanen för kompetensförsörjning kommer handlingsplaner inom följande områden att tas fram:

Företagande och entreprenörskap, Transportinfrastruktur, Landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet, Innovation, Informations- och kommunikationsteknik, Energi och klimat, Jämställdhet, Integration, Miljömålen.

Handlingsplanerna kommer att vara styrande för finansiering från anslag för regional tillväxt och landsbygdsprogrammet och vägledande för stöd från bl.a. regionala strukturfondsprogrammet, socialfonden, havs- och fiskerifonden samt interreg.

Eftersom kompetensförsörjning berör många områden inom regional utveckling finns aktiviteter om kompetensförsörjning inom flera av de handlingsplaner som tas fram utifrån RUS:en. Fokus i denna handlingsplan ligger på de områden där samhandling är viktig för att uppnå målen.

Inriktningsmål och delmål

Handlingsplanen för kompetensförsörjning ska bidra till att uppfylla inriktningsmålet i den regionala utvecklingsstrategin:

År 2020 har Västernorrland ett hållbart samverkans- och matchningssystem som ger en effektiv arbetskrafts- och kompetenstillförsel.

Insatser ska göras till 2020 så att i Västernorrland

- har vi en matchning av utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden bland landets bästa
- har vi en inkluderande arbetsmarknad som är fri från diskriminering och med god integration
- har aktörerna en välfungerande strategisk samverkan i utbildningsfrågor för kompetenstillförsel
- har vi ett konkurrenskraftigt utbildningsutbud med hög tillgänglighet
- har invånarna en eftergymnasial utbildning jämförbar med riksgenomsnittet
- har vi bra skolor som når landets utbildningspolitiska mål

Handlingsplan

Syfte och funktion

Handlingsplanen är en konkretisering av de länsgemensamma målen utifrån RUS och ingår i sammanhanget EU:s mål 2020. Den är framtagen för att skapa förutsättningar för kompetensförsörjningen i länet och ska ses som ett verktyg för att underlätta samverkan.

Handlingsplanen sträcker sig över de tre kommande åren och kommer att vara styrande när Länsstyrelsen beviljar medel till medfinansiering av projekt. På detta sätt uppnås en gemensam prioritering av de insatser som bedöms vara viktigast för arbetet med kompetensförsörjning i Västernorrland.

Handlingsplanen har också en funktion att synliggöra vad som görs i länet och innehåller därför också några pågående och planerade utvecklingsarbeten/projekt.

Handlingsplanen är tänkt att vara ett ”levande dokument” som ska följas upp och kompletteras kontinuerligt.

Horisontella kriterier

Enligt EU 2020 och RUS:en Framtid Västernorrland, ska de tre dimensionerna av hållbar utveckling; den ekonomiska, den miljömässiga och den sociala, genomsyra konkreta satsningar och hela det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet. Den sociala dimensionen står i centrum när det gäller kompetens och arbetsmarknad. Tillämpningen av den sociala dimensionen sker genom att uppmärksamma lika möjligheter och icke-diskriminering, tillgänglighet samt jämställdhet.

De horisontella perspektiven ska synliggöras i de analyser som föregår aktiviteter och arbetas in i genomförandet av aktiviteter för att få till stånd en utveckling och förbättring och på så sätt bidra till en bättre kompetensförsörjning i länet.

Tillvägagångssätt vid framtagande

I arbetet med att ta fram handlingsplanen inom kompetensförsörjning har fem workshops hållits i länet. I maj 2013 hölls en övergripande workshop i syfte att identifiera utmaningar och prioriterade områden för samverkan, med ett flertal aktörer som deltagare. I april 2014 hölls en andra workshop på temat samverkan mellan utbildning och arbetsliv. Under arbetet med att ta fram Handlingsplanen för Europeiska Socialfonden (ESF) 2014 hölls två workshops med fokus på unga och utrikesföddas väg till utbildning och jobb samt samverkan mellan utbildning och arbetsliv.

I augusti 2015 hölls en femte workshop som utgick från de sex delmålen i RUS. Syftet var att identifiera prioriterade områden och aktiviteter och säkerställa att alla målen täcks in med insatser/aktiviteter. Ett stort material arbetades fram under workshopen och detta material har sedan bearbetats och processats i två referensgrupper; den regionala utvecklingsgruppen för kompetensförsörjning och en grupp med representanter från kommunerna. Efter detta har samtliga deltagare vid workshopen i augusti beretts möjlighet att ha synpunkter på utkastet.

Länsstyrelsen har sammanställt det samlade underlaget som föreslagits vid de workshops som hållits till en handlingsplan och denna har skickats ut på remiss till aktörerna i länet. Efter remissförfarandet har handlingsplanen beslutats efter ställningstagande i Länspartnerskapet.

Prioriterade områden och aktiviteter

Prioriteringar av områden och aktiviteter är ett resultat av en samverkansprocess. Utifrån de sex delmålen har ett stort antal aktiviteter föreslagits som sorterats i prioriterade områden. Den sammanställning som visas här kan komma att förändras beroende på hur aktörer väljer att ta ställning till genomförande. Målsättningen är att projekt ska utvecklas, med deltagare från offentlig och privat sektor och organisationer, gärna i samverkan.

Läsanvisning och avgränsningar

Att länet upplevs attraktivt är en viktig förutsättning för kompetensförsörjningen, och många förslag på aktiviteter inom detta område har kommit fram vid de workshops som hållits. Denna handlingsplan inkluderar inte aktiviteter som syftar till att förbättra attraktiviteten utan dessa aktiviteter finns med i ett mer övergripande perspektiv. Åtgärder inom målet "Skolorna når landets utbildningspolitiska mål" hanteras av skolorna. Under detta mål tar handlingsplanen upp åtgärder som kan bidra till en metodutveckling för bättre samverkan mellan skola och arbetsliv.

På följande sidor presenteras först en

- Översikt av de förslag på aktiviteter som samlats in under processen. Förslag till aktiviteter har strukturerats i områden under respektive delmål.
- Sedan följer tabeller för varje delmål där förslagen på aktiviteter återkommer. Under vissa aktiviteter finns exempel och förtydliganden som anger inriktning.
- Ansvar/deltagare visar vilka organisationer som angett att de under perioden har för avsikt att driva/medverka i projekt inom aktiviteten. Observera att detta inte är en slutgiltig lista. Aktörerna som nämns finns med för att underlätta samarbeten. Andra organisationer än de angivna är också välkomna att driva projekt inom området.

Översikt på insatser utifrån delmål

Delmål 1

Skapa förutsättningar för en bättre matchning mellan arbetslivets behov av arbetskraft och arbetskraftens kompetens samt ungas utbildningsval.

Prioriterat område 1

Insatser för ökad kunskap om arbetsmarknaden

Analysera arbetsmarknadens behov. Komplettera och sprid analyser som görs av Arbetsförmedlingen, Tillväxtverket, kommuner med flera.

Aktiviteter för att förändra attityder till och förbättra kunskap om olika yrken.

Utveckla branschforum (college, råd) i syfte att samverka, utveckla utbildningar, analysera arbetsgivares behov och mervärde vid kontakter med elever/studenter samt för att uppmärksamma den könssegregerade arbetsmarknaden.

Prioriterat område 2

Insatser för att utöka arbetsmarknadsregioner

Påverka attityder hos arbetsgivare och arbetstagare.

Utveckla strukturer för pendling/boende.

Prioriterat område 3

Insatser för ökad kunskap om arbetsmarknaden

Utveckla strukturer för att underlätta för nyanlända att prova på arbete.

Metodutveckling för att öka intresset för bristyrken.

Metodutveckling för att hitta praktikplatser och arbeten för arbetsökande.

Utveckla metoder för att underlätta för nyanlända att starta företag.

Utveckla möjligheter och metoder till handledning hos företag.

Utveckla samarbeten, strategiska avtal och partnerskap med fler universitet.

Delmål 2)
Skapa förutsättningar för en inkluderande arbetsmarknad.

Prioriterat område 1 Insatser för att kartlägga individer och organisationer

Utveckla individuell kartläggning vad gäller kompetens, språknivå, funktionshinder.

Analysera behov hos personal i mottagandeorganisationer vad gäller resurser och kompetenser inom hantering av svåra upplevelser, kultur, funktionshinder.

Prioriterat område 2 Insatser för att bygga på kompetens hos individer och organisationer

Utveckla modeller för kompetensutveckling av individer.

Kompetensutveckla organisationer/samhällets mottagningsförmåga med fokus på utrikesfödda och personer med funktionshinder.

Inkludera aktörer i tidigt skede för att utveckla strategier, exempelvis för mottagande och tidiga praktikplatser.

Prioriterat område 3 Insatser för att utveckla metoder för inkludering

Utveckla metoder för samverkan mellan aktörer.

Medvetandegör fler arbetsgivare om de möjligheter till stöd vid anställningar som finns.

Metodutveckling för att bättre tillvarata utrikesföddas kompetens.

Utveckla och återföra kompetens om validering av utbildningar

Delmål 3

Skapa förutsättningar för en strategisk samverkan i utbildningsfrågor.

Prioriterat område 1

Insatser för att utveckla samverkansformer mellan arbetsgivare och utbildningsanordnare

Kartlägg befintliga nätverk för samverkan.

Utveckla former för spridning av regional kunskap om efterfrågan och utbud av utbildning.

Utveckla mer kontakter företag-offentliga arbetsgivare-universitet.

Utveckla metoder för strategiska avtal och partnerskap mellan arbetsgivare och akademisk utbildning.

Prioriterat område 2

Insatser för att utveckla samverkan mellan olika utbildningsanordnare

Kartlägg befintliga nätverk och hur samverkansprocessen ska drivas.

Utveckla regional samverkan inom Yrkesvux.

Utveckla aktiviteter för samordning kring olika utbildningsformer.

Utveckla gymnasiesamverkan.

Etablera branschvis samverkan inom YH och universitetsutbildningar.

Öka HR-avdelningars deltagande i arbetet med strategisk kompetensförsörjning.

Utveckla och driv påverkansinsatser nationellt.

Delmål 4

Skapa förutsättningar för att utveckla utbildningar med hög tillgänglighet.

Prioriterat område 1 Insatser för att utveckla utbildningar

Skapa yrkesutbildningar på mellannivå.

Utveckla lokala utbildningar i samverkan med universitet och arbetsliv.

Utveckla möjligheter till samverkansavtal mellan kommuner och universitet/högskolor.

Utveckla utbildningar som matchar nyanlända med arbetslivets behov.

Prioriterat område 2 Insatser för att utveckla lärmiljöer med hög tillgänglighet

Utveckla och sprid kunskap om befintliga lärmiljöer.

Skapa nya kompetenscentrum.

Stärk och utveckla collegekonceptet.

Utveckla samordning av valideringsresurser och valideringskompetenser.

Delmål 5

Skapa förutsättningar så att fler väljer att genomgå högre utbildning.

Prioriterat område 1 Insatser för att utveckla former för lärande

Utveckla mer flexibla studieformer.

Aktiviteter för att utveckla lärmiljöer.

Se över möjligheter till karriärväxling genom ny eller påbyggnad av utbildning.

Prioriterat område 2 Insatser för unga och nyutbildade

Utred förutsättningar för unga att välja gymnasieprogram på annan ort i länet.

Utveckla aktiviteter för att stimulera till otraditionella studie- och yrkesval.

Arbeta med attitydpåverkan genom exempelvis regional kunskap och arbetsmarknads-kunskap i skolan.

Använd mentorskap vid nyrekrytering.

Utveckla konceptet med studentambassadörer.

Prioriterat område 3 Insatser för breddad rekrytering till högre utbildning

Utveckla aktiviteter för att motivera unga från studieovana hem att studera.

Utveckla möjligheter till karriärväxling.

Medvetandegör individer om de flexibla möjligheter till studier som finns.

Delmål 6

Skapa förutsättningar för alla elever att nå skolans mål.

Prioriterat område 1

Insatser för att möjliggöra för unga att slutföra gymnasiet

Utveckla metoder för att förebygga avhopp från gymnasiet.

Insatser för att stötta unga att återgå till studier.

Utveckla alternativa studieformer och alternativa former för samverkan mellan skola och arbetsliv.

Prioriterat område 2

Insatser för metodutveckling inom samverkan skola-arbetsliv

Förmedla en rikare och mer sammansatt bild av yrken och arbetsliv.

Utveckla arbetslivsanknytningen i grundskolan.

Utveckla strukturer för vägledningen.

Vidareutveckla sätt att öka elevers valförmåga.

Delmål 1: År 2020 har Västernorrland bland landets bästa matchning av utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden

PRIORITERAT OMRÅDE 1) INSATSER FÖR ÖKAD KUNSKAP OM ARBETSMARKNADEN	ANSVAR DELTAGARE
a) Analysera arbetsmarknadens behov, särskilt ur ett könsperspektiv <ul style="list-style-type: none"> • Komplettera och sprid de analyser som görs av Arbetsförmedlingen, Tillväxtverket, kommuner med flera 	Länsstyrelsen Kommunförbundet Sundsvalls kommun
b) Aktiviteter för att förändra attityder till och förbättra kunskap om olika yrken	DUA* , lokala överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och länets alla kommuner Örnsköldsvik; Destination jobb** Handelskammaren
c) Utveckla branschforum (college, råd) i syfte att: <ul style="list-style-type: none"> • Samverka mellan arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer för att locka till yrkesutbildningar • Utveckla och initiera utbildningar • Analysera arbetsgivares behov och mervärde vid kontakter med elever/studenterna • Uppmärksamma speciellt könssegregerade branscher • Utmana traditionellt tänkande som kopplar vissa yrken till ett visst kön 	Härnösands kommun Kramfors kommun Sundsvalls kommun Handelskammaren
* DUA, Delegationen för unga till arbete, har i uppdrag att verka för att arbetsmarknadspolitiska insatser får ett större genomslag på lokal nivå. Verktyg är bland annat utbildningskontrakt och trainee. ** "Destination Jobb" är ett projekt som drivs i Örnsköldsvik, i syfte att fungera som ett nav mellan skolan och arbetsgivare.	

PRIORITERAT OMRÅDE 2) INSATSER FÖR ATT UTÖKA ARBETSMARKNADSREGIONER	ANSVAR DELTAGARE
a) Påverka attityder hos arbetsgivare och arbetstagare	Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Handelskammaren
b) Utveckla strukturer för pendling/boende <ul style="list-style-type: none"> • Bättre kommunikation & infrastruktur 	Handelskammaren Landstinget

PRIORITERAT OMRÅDE 3) INSATSER FÖR ATT UTÖKA ARBETSMARKNADSREGIONER	ANSVAR DELTAGARE
<p>a) Utveckla strukturer för att underlätta för nyanlända att prova på arbete, genom språkutveckling i arbete/praktik, exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fackspråk "Korta vägen" • E-lärande • Distansutbildning • Modern teknik som appar • Skapa förutsättningar för möten mellan människor 	<p>Arbetsförmedlingen Härnösands kommun Kramfors kommun Sundsvalls kommun Timrå kommun, KIVO Örnsköldsviks kommun</p>
<p>b) Metodutveckling för att locka unga till bristyrken, exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yrkesambassadörer inom vård • Yrkesambassadörer inom fler yrken • Yrkesmässor • "Destination Jobb" 	<p>DUA och lokala överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och länets alla kommuner Handelskammaren</p>
<p>c) Metodutveckling för att hitta praktikplatser och arbeten som passar arbetssökande</p>	<p>Härnösands kommun Sundsvalls kommun</p>
<p>d) Utveckla metoder för att underlätta för nyanlända att starta eget företag</p>	<p>Arbetsförmedlingen Örnsköldsviks kommun</p>
<p>e) Utveckla möjligheter och metoder till handledning hos företag</p>	<p>Arbetsförmedlingen Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun</p>
<p>f) Utveckla samarbeten, strategiska avtal och partnerskap med fler universitet, exempelvis</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mittuniversitetets Kompetenskontrakt • Examensarbeten • Praktik & projektarbete • Co-op (liknande Umeå Universitet) • Stipendier 	<p>Mittuniversitetet Sollefteå och Kramfors kommuner i samarbete med Akademi Norr och Umeå universitet samt Lunds universitet Örnsköldsviks kommun i samarbete med Umeå Universitet/Mittuniversitetet Höga kusten industrigrupp Härnösands kommun Handelskammaren</p>

Delmål 2: År 2020 har Västernorrland en inkluderande arbetsmarknad som är fri från diskriminering och med god integration.

(se också Regional handlingsplan för Socialfonden)

PRIORITERAT OMRÅDE 1) INSATSER FÖR ATT KARTLÄGGA INDIVIDER OCH ORGANISATIONER	ANSVAR DELTAGARE
a) Utveckla individuell kartläggning vad gäller kompetens, språknivå, funktionshinder etc.	Arbetsförmedlingen Härnösands kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Ånge kommun Örnsköldsviks kommun
b) Analysera behov hos personal vid mottagarorganisationer vad gäller resurser och kompetenser inom hantering av svåra upplevelser, kultur, funktionshinder samt inom jämställdhet	Arbetsförmedlingen Härnösands kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Ånge kommun Örnsköldsviks kommun
PRIORITERAT OMRÅDE 2) INSATSER FÖR ATT BYGGA PÅ KOMPETENS HOS INDIVIDER OCH ORGANISATIONER	ANSVAR DELTAGARE
a) Påverka attityder hos arbetsgivare och arbetstagare a) Utveckla modeller för kompetensutveckling av individer: <ul style="list-style-type: none"> • Språk, exempelvis språkbudsutbildning • Samhällsinformation • Kultur • Jämställdhet • Yrkesrelaterad utbildning • Kompletterande utbildning • Flexibel och individualiserad SFI, finns utvecklad för kurs B, behöver vidareutvecklas för C och D* 	Härnösands kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Ånge kommun Örnsköldsviks kommun Länstyrelsen
b) Utveckla strukturer för pendling/boende <ul style="list-style-type: none"> • Bättre kommunikation & infrastruktur 	Handelskammaren Landstinget
c) Inkludera aktörer i tidigt skede för att utveckla strategier, exempelvis för mottagande, tidiga praktikplatser	Arbetsförmedlingen Branschorganisationer Härnösands kommun Kramfors kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Timrå kommun Örnsköldsviks kommun

* Beskrivning av metoden: <http://www.digitalaakademien.se/finalister-camilla-tarberg-och-marguerite-salem-nyborjarkurs-i-svenska-som-andrasprak-sfiivik/>

PRIORITERAT OMRÅDE 3) INSATSER FÖR ATT UTVECKLA METODER FÖR INKLUDERING	ANSVAR DELTAGARE
a) Utveckla metoder för samverkan mellan aktörerr	Arbetsförmedlingen Härnösands kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Timrå kommun Ånge kommun Örnsköldsvika kommun Försäkringskassan Länsstyrelsen
b) Medvetandegör fler arbetsgivare om de möjligheter till stöd vid anställningar som finns för att öka nyttjandet av instegsjobb och andra insatser	Arbetsförmedlingen DUA, lokala överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och kommuner
c) Metodutveckling för att bättre tillvarata och behålla utrikesföddas kompetens, exempelvis genom <ul style="list-style-type: none"> • Utvecklad handledning vid praktik • Näringslivsmentorer 	Arbetsförmedlingen Härnösands kommun Kramfors kommun Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun
d) Utveckla och återföra kompetens om validering av utbildningar	Mittuniversitetet

Delmål 3: År 2020 har aktörerna en väl fungerande strategisk samverkan i utbildningsfrågor för kompetenstillförsel

PRIORITERAT OMRÅDE 1)) INSATSER FÖR ATT UTVECKLA STABILA SAMVERKANFORMER MELLAN ARBETSGIVARE OCH UTBILDNINGSANORDNARE	ANSVAR DELTAGARE
a) Kartlägg befintliga nätverk för samverkan	Kommunförbundet Länstyrelsen Mittuniversitetet Sundsvalls kommun
b) Utveckla former för spridning av regional kunskap om efterfrågan och utbud av utbildning samt om den könssegrigerade arbetsmarknaden	Länstyrelsen Mittuniversitetet Kommunförbundet Sundsvalls kommun
c) Utveckla mer kontakter mellan företag, offentliga arbetsgivare och universitet	Handelskammaren Höga kusten industrigrupp Mittuniversitetet Härnösands kommun Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun
d) Utveckla metoder för närmare, praktisk samverkan mellan arbetsgivare och akademisk utbildning, exempelvis strategiska avtal och partnerskap	Sollefteå och Kramfors kommun i samverkan med Akademi Norr Mittuniversitetet Härnösands kommun Sundsvalls kommun
e) Stärkt näringslivskoppling/deltagande i strategisk planering av utbildningsutbudet	Handelskammaren Härnösands kommun Kramfors kommun Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Kommunförbundet

PRIORITERAT OMRÅDE 2) INSATSER FÖR ATT UTVECKLA SAMVERKAN MELLAN OLIKA UTBILDNINGSANORDNARE/NIVÅER	ANSVAR DELTAGARE
a) Kartlägga befintliga nätverk för samverkan och hur samverkansprocessen ska drivas	Sundsvalls kommun
b) Aktiviteter för att utveckla regional samverkan inom Yrkesvux, exempelvis: <ul style="list-style-type: none"> • Söka statliga medel gemensamt • Samordna utbildningar • Aktivera nätverk för vuxenutbildning och studie- och yrkesvägledning 	Kommunförbundet tillsammans med kommuner: Härnösand, Sollefteå, Sundsvall, Ånge
c) Aktiviteter för att utveckla samordning kring olika utbildningsformer: <ul style="list-style-type: none"> • Lärlingsutbildningar • Arbetsmarknadsutbildningar • Gymnasiet-vuxenutbildning • Andra utbildningsanordnare 	Handelskammaren Härnösands kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Ånge kommun Örnsköldsviks kommun Landstinget
d) Utveckla gymnasiesamverkan	Kommunförbundet tillsammans med kommunerna i länet Mittuniversitetet
e) Etablera en strukturerad samverkan branschvis inom YH och universitetsutbildningar med syfte att: <ul style="list-style-type: none"> • Yrkes- och universitetsutbildningar bättre ska motsvara dagens yrkesliv 	Härnösands kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun
f) Öka HR-avdelningarnas strategiska deltagande i arbetet med kompetensförsörjning	Kramfors kommun Sundsvalls kommun Handelskammaren
g) Utveckla och driv påverkansinsatser nationellt för ett brett utbildningsutbud i regionen	Handelskammaren Kommunförbundet Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun

Delmål 4: År 2020 har Västernorrland ett konkurrenskraftigt utbildnings-
utbud med hög tillgänglighet

PRIORITERAT OMRÅDE 1)) INSATSER FÖR ATT UTVECKLA UTBILDNINGAR	ANSVAR DELTAGARE
a) Utveckla yrkesutbildningar på mellannivå, exempelvis <ul style="list-style-type: none"> • Strategiska yrkesutbildningar för välfärdssektorn 	Härnösands kommun Sundsvalls kommun Landstinget via folk- högskolor
b) Utveckla lokala utbildningar i samverkan med universitet och arbetsliv, exempelvis <ul style="list-style-type: none"> • Socionomutbildning 	Akademi Norr/Umeå universitet i samver- kan med Kramfors och Sollefteå kommuner Härnösands kommun Landstinget
PRIORITERAT OMRÅDE 2) INSATSER FÖR ATT UTVECKLA LÄRMILJÖER MED HÖG TILLGÄNGLIGHET	ANSVAR DELTAGARE
a) Utveckla och sprid kunskap om befintliga miljöer för kunskap, utbildning och innovation <ul style="list-style-type: none"> • Stärk kommunernas Lärcentra • Professionsmiljöer (expertmiljöer, ex Kliniskt tränings- centrum) 	Härnösands kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun
b) Skapa nya kunskaps- och innovationsmiljöer, exempelvis <ul style="list-style-type: none"> • Etablera ett kompetenscentrum inom området förnybar energi och hållbarhet. • Utveckla Kompetensnod Vård och omsorg • Utveckla Kompetensnod Möbel- och byggnadshantverk 	Härnösands kommun Kramfors kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun
c) Utveckla vård- och omsorgscollege <ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetssäkra i samverkan • Motverka konstypiska studieval 	Härnösands kommun Kramfors kommun Sundsvalls kommun
d) Utveckla teknikcollege <ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetssäkra i samverkan • Motverka konstypiska studieval 	Handelskammaren Härnösands kommun Sundsvalls kommun
e) Utveckla samordning av valideringsresurser och valide- ringskompetenser <ul style="list-style-type: none"> • Insiktsskapande åtgärder (språk, kultur mm) • Validering av personal • Kompetensutveckla personal 	Härnösands kommun Kramfors kommun: Vård- och omsorg och Trä Sundsvalls kommun

Delmål 5: År 2020 har invånarna en eftergymnasial utbildning jämförbar med riksgenomsnittet/ Fler invånare i Västernorrland väljer att genomgå högre utbildning.

PRIORITERAT OMRÅDE 1) INSATSER FÖR ATT UTVECKLA FORMER FÖR LÄRANDE	ANSVAR DELTAGARE
<p>a) Aktiviteter för att utveckla mer flexibla studieformer inom olika utbildningsnivåer, ex</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utveckla teknikstöd för distans • Skapa förutsättningar för att delta i MOOC* • Flexibla start- och sluttider • Varva studier med arbete/praktik • Ökad möjlighet och bättre miljöer för distansstudier 	<p>Härnösands kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Ånge kommun Örnsköldsviks kommun Mittuniversitetet</p>
<p>b) Aktiviteter för att utveckla lärmiljöer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lärcentra • Nätverk 	<p>Härnösands kommun Kramfors kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun</p>
<p>c) Utveckla möjligheter för karriärväxling genom ny utbildning eller påbyggnad av befintlig</p>	<p>Härnösands kommun Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Landstinget via folkhögskolor</p>

* Massive open online courses, avgiftsfria distanskurser utan antagningskrav som ges av flera stora universitet. Leder inte till högskolepoäng, men kan valideras mot avgift

PRIORITERAT OMRÅDE 2) INSATSER FÖR UNGA OCH NYUTBILDADE	ANSVAR DELTAGARE
<p>a) Utred förutsättningar för att unga att välja gymnasieprogram på annan ort</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mottagande, bostad, information till föräldrar 	<p>Kommunförbundet - gymnasiesamverkan Sundsvalls kommun</p>
<p>b) Utveckla aktiviteter för att stimulera till mindre köns- traditionella studie- och yrkesval</p> <ul style="list-style-type: none"> • Normkritisk information om länets arbetsmarknad och yrken • Normkritisk företagsinformation och företagsrådgivning 	<p>Härnösands kommun Kramfors kommun Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun Handelskammaren</p>
<p>c) Attitydpåverkan, genom exempelvis regional kunskap och arbetslivskunskap i skolan i syfte att</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vidga ungas vyer och kanske påverka till egna val som matchar arbetsmarknadens behov • Attrahera högre teknisk kompetens till länet 	<p>Handelskammaren Härnösands kommun Kramfors kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Timrå kommun Ånge kommun Örnsköldsviks kommun Höga kusten industrigrupp</p>

fortsättning ►

<p>d) Mentorskap vid nyrekrytering i syfte att</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behålla högutbildad arbetskraft i länet • Säkra kunskapsöverföring mellan pensionsavgångar och nyrekryterade 	<p>Kramfors kommun Sundsvalls kommun Höga kusten industrigrupp Handelskammaren</p>
<p>e) Utveckla konceptet med studentambassadörer och alumner</p>	<p>Mittuniversitetet</p>
<p>PRIORITERAT OMRÅDE 3) INSATSER FÖR BREDDAD REKRYTERING TILL HÖGRE UTBILDNING</p>	<p>ANSVAR DELTAGARE</p>
<p>a) Aktiviteter för att motivera unga från studieovana hem att studera, att välja högskoleförberedande program på gymnasiet, exempelvis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mentorskap • Förebilder • Normkritisk information om länets arbetsmarknad och yrken 	<p>DUA, lokala överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och länets alla kommuner</p>
<p>b) Utveckla förutsättningar för karriärväxling i syfte att få äldre att studera</p> <ul style="list-style-type: none"> • Normkritisk information om länets arbetsmarknad och yrken 	<p>Kommunernas vuxenutbildning och andra utbildningsaktörer: Sollefteå kommun Sundsvalls kommun</p>
<p>c) Medvetandegöra individer om de flexibla möjligheter till studier som finns</p>	<p>Studie- och yrkesvägledning: Härnösands kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun</p>

Delmål 6: Skolorna når landets utbildningspolitiska mål.

Aktiviteter inom detta område är kopplade till den regionala utbildningsstrategin. I tabellen finns aktiviteter som kan vara samverkansaktiviteter skola-arbetsliv.

PRIORITERAT OMRÅDE 1) INSATSER FÖR ATT MÖJLIGGÖRA FÖR UNGA ATT SLUTFÖRA GYMNASIET	ANSVAR DELTAGARE
a) Utveckla metoder för förebyggande arbete	DUA, lokala överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och länets alla kommuner
b) Insatser för att stötta unga att återgå till studier. Ta del av erfarenheter från projekt och annat utvecklingsarbete regionalt och nationellt.	Härnösands kommun Sollefteå kommun Sundsvalls kommun Ånge kommun Örnsköldsviks kommun Landstinget via folkhögskolor
c) Utveckla alternativa studieformer och alternativa former för samverkan mellan skola och arbetsliv i syfte att alla elever ska uppnå fullföljd grund- och gymnasieutbildning	Kommunerna, via deras aktivtetsansvar
PRIORITERAT OMRÅDE 2) METODUTVECKLING SAMVERKAN SKOLA-ARBETSLIV	ANSVAR DELTAGARE
a) Insatser för att förmedla en rikare och mer sammansatt bild av yrken och arbetsliv <ul style="list-style-type: none"> • Information om arbetsliv, yrken, efterfrågan på arbetskraft och lönenivåer i skolan. Höja status på bristyrken • Normkritisk information om länets arbetsmarknad och yrken 	Arbetsförmedlingen Handelskammaren Kommunerna via skolan (grund- och vuxenutbildning) och näringslivsenheterna Vuxenutbildningen LO
b) Utveckla arbetslivsanknytning i grundskolan <ul style="list-style-type: none"> • Utveckla prao-processen genom "lättare" steg än prao, exempelvis besök, kemilabb, utvecklingsavdelning • Ge företagen möjlighet att visa sin verksamhet • Mötet med arbetslivet bör präglas av ett genusperspektiv i syfte att uppnå normer om kön 	Härnösands kommun Kramfors kommun Sollefteå kommun Örnsköldsviks kommun Arbetsförmedlingen Handelskammaren
c) Utveckla strukturer för vägledningen, exempelvis genom: <ul style="list-style-type: none"> • Nätverk mellan syvare och Arbetsförmedlingen • Nätverk för länets studie- och yrkesvägledning • Kompetensutveckling inom genus och normkritik inom vägledningen 	Kommunförbundet via Gymnasiesamverkan Kommunerna och Länsstyrelsen i samverkan via projektet Vässa
d) Vidareutveckla sätt att öka elevers (och vuxenstuderandes) valförmåga, exempelvis via <ul style="list-style-type: none"> • Branschdagar, infokvällar • Utbildnings- och yrkesmässor • Destination Jobb • Upplevelseverkstäder 	Härnösands kommun Sollefteå Kommun, Lärcentra Sundsvalls kommun Örnsköldsviks kommun

Bilaga 1:

Process vid framtagande av handlingsplan

Workshop 14 maj 2013

Syftet var att gemensamt formulera länets utmaningar och börja precisera prioriterade områden att samverka kring inom kompetensförsörjning. Deltagare vid workshopen var representanter från länets kommuner, Mittuniversitetet, Landstinget, Kommunförbundet, Vård- och omsorgscollege, Teknikcollege, Arbetsförmedlingen, Agera, Härnösands folkhögskola och Länsstyrelsen.

Workshop 2 april 2014

Syftet var att arbeta fram förslag för att utveckla samverkan mellan skola och arbetsliv. Deltagare var representanter från några kommuner, Kommunförbundet, Landstinget, Arbetsförmedlingen, Mittuniversitetet och Länsstyrelsen.

Workshop 8 april 2014

Workshopen anordnades inom arbetet med den regionala handlingsplanen för Socialfonden. Deltagare var representanter från kommunerna, Kommunförbundet, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Agera, Landstinget, Investera Mittsverige AB, Vård- och omsorgscollege, Västernorrlands idrottsförbund, Coompanion, Winnet, LO, TCO och Länsstyrelsen.

Dialogmöte och Workshop 18 september 2014

Mötet anordnades inom arbetet med den regionala handlingsplanen för Socialfonden. Deltagare var representanter från kommunerna, Kommunförbundet, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Agera, Landstinget, Investera Mittsverige AB, Vård- och omsorgscollege, Västernorrlands idrottsförbund, Winnet, Medborgarskolan, Folkuniversitetet, LO, Technichus och Länsstyrelsen.

Workshop 31 augusti 2015

Syftet var att formulera förslag på aktiviteter utifrån de sex delmålen inom kompetensförsörjning i den regionala utvecklingsstrategin. Vid denna workshop deltog representanter från alla kommuner, Landstinget, Försäkringskassan, Kommunförbundet, Arbetsförmedlingen, Företagarna, Mittuniversitetet och Länsstyrelsen.

REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI
FRAMTID VÄSTERNORRLAND 2020

År 2020 ska vi nå målen i den regionala utvecklingsstrategin

Det här är en handlingsplan som identifierar hur vi i Västernorrland tillsammans ska nå de mål som finns uppsatta i den regionala utvecklingsstrategin, RUS. Planen är framtagen i bred samverkan med aktörer i länet. Länsstyrelsen har ansvar för den regionala utvecklingsstrategin och samordnar och publicerar därför handlingsplanerna.

Handlingsplanen är ett verktyg för länsstyrelsens prioriteringar av projektansökningar och listar aktiviteter kopplade till strategins mål.

På vår webb kan du läsa mer om RUS och handlingsplanerna som ingår i den.

Länsstyrelsen
Västernorrland